
Kako će se deliti novac iz budžeta za redovan rad stranaka

Pošto je Republička izborna komisija 5. jula 2022. donela ukupan izveštaj o rezultatima izbora za narodne poslanike,¹ puna tri meseca nakon što su ti izbori završeni na velikoj većini biračkih mesta, došlo je do promene nosilaca prava na finansiranje iz budžeta Srbije.

Prema rešenjima iz Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, kako ranijeg (2011), tako i novog (2022), pravo na „pomoć države“ za finansiranje „redovnog rada“ imaju samo politički subjekti koji su podneli izborne liste i osvojili skupštinske mandate. Kada je izborna lista koaliciona, onda se novac iz budžeta deli prema koalicionom sporazumu (npr. samo vodećoj političkoj stranci, samo nekim od stranaka, na jednake ili nejednake delove). Pošto se koalicioni sporazumi ne objavljuju, to znači da trenutno nije u potpunosti poznato koliko će tačno novca pripasti pojedinim strankama (npr. SPS i Jedinstvenoj Srbiji, Stranci slobode i pravde, Narodnoj stranci i drugim strankama iz koalicije „Ujedinjeni za pobedu Srbije“, pojedinim strankama koje su učestvovala na listi SNS – SDPS, Pokret socijalista, PUPS, strankama koje čine albansku koaliciju itd.).

Pošto su osvojeni poslanički mandati uslov za raspodelu, pravo na budžetsko finansiranje neće imati ni jedna stranka koja naknadno postane parlamentarna ili se formira tokom rada skupštinskog saziva. Takođe, visina budžetskih dotacija se neće umanjiti ukoliko neka stranka ostane bez jednog dela poslanika.

Visina budžetskih dotacija zavisi isključivo od visine planiranih prihoda budžeta. Ukoliko bude došlo do korekcije budžeta (rebalans), menjaće se i iznosi koje dobijaju parlamentarne stranke. Isplate se vrše mesečno, za prethodni mesec. To znači da će rezultati aprilskih izbora 2022. imati uticaja na raspodelu budžetskog novca tek od avgusta, to jest, da će na ovaj način biti isplaćeno pet tranši tokom ove godine i jedna u januaru sledeće. S druge strane, u prvoj polovini godine su novac dobijale samo one stranke koje su bile parlamentarne na osnovu izbora iz 2020. godine, i da je na taj način već podeljen 691 milion dinara.

Na prvi pogled se čini da ni jedna stranka nije izgubila pravo na budžetsko finansiranje nakon ovih izbora. Naime, jedina lista koja je prešla cenzus 2020, a sada je nema u Skupštini je SPAS Aleksandra Šapića, koji se u međuvremenu „utopio“ u SNS. Sve druge liste koje su tada prešle cenzus, to su učinile i sada. Jedini izuzetak su albanske manjinske partije, koje su prošli put nastupale jedinstveno, a sad na dve liste (od kojih je samo jedna dobila mandat).

Konačno utvrđivanje izbornih rezultata najviše koristi donosi novim parlamentarnim strankama – sa liste Ujedinjeni za pobedu Srbije, NADA, Moramo, te Zavetnici i Dveri. Najzad, pravo na budžetske dotacije su stekli i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Zajedno za Vojvodinu, koji su imali koalicionu manjinsku listu. Tim strankama mesečno pripada oko 45 miliona dinara. To znači da su njihovi politički protivnici, koji su tri meseca duže primali novac na osnovu rezultata prethodnih izbora inkasirali po tom osnovu oko 135 miliona dinara više, nego što bi da je izborni proces okončan u aprilu.

1

<https://www.rik.parlament.gov.rs/extfile/sr/files/additionalDocuments/324/928/20220705124912.pdf>

Najveći gubitnik zbog početka primene novih parametara za raspodelu budžeta je lista koju predvodi SNS, a koja će dobijati za trećinu manje novca nego ranije. Na gubitku su i stranke nacionalnih manjina, dok će nivo finansiranja koalicije SPS-JS biti na približno istom nivou kao do sada.

SNS i njihovi politički partneri će za finansiranje „redovnog rada“ dobijati preko 50 miliona dinara iz budžeta Srbije. Koaliciji SPS – JS pripada 14,6 miliona svakog meseca. Kada se primene koalicioni sporazumi, većina novih parlamentarnih stranaka će moći da računa na oko 3 do 5 miliona dinara mesečno. Na primer, UPS pripada 17,1 miliona mesečno, a u toj koaliciji je bilo četiri veće stranke i niz manjih; dva partnera u koaliciji NADA dele 7,7 miliona dinara; Zavetnici će sami dobijati 5,8 miliona svakog meseca; članice koalicije Moramo gotovo 7 miliona, a Dveri sa svojim partnerima skoro 6.

Očekivano, najveći deo budžetskog kolača sleduje SNS – 44%. Kao što se može primetiti, udeo vodeće liste u finansiranju je nešto manji od udela ove liste u broju osvojenih glasova. To je posledica složenog zakonskog sistema za utvrđivanje raspodele koji blago favorizuje manje stranke.

Iako je namena ovog novca „finansiranje redovnog rada“ političkih stranaka koje su zastupljene u Skupštini, one nemaju dužnost da ga potroše za aktivnosti koje se tiču njihovih narodnih poslanika. Štaviše, iako je reč o novcu koji je namenjen „redovnom radu“, to jest svemu onome što **nije izborna kampanja**, Zakonom je od 2014. godine dozvoljeno da se taj novac utroši upravo za izbornu kampanju. One stranke kojima ostaje viška novca od budžetskog finansiranja, upravo ga najčešće i koriste za svoje izborne kampanje. Za finansiranje predsedničke izborne kampanje, SNS je sa svog stalnog računa (gde se prikupljaju sredstva dobijena iz budžeta za redovan rad) prenela 337 miliona dinara, a od toga je na kraju utrošila manje od 59 miliona. Za više nije bilo potrebe jer je predsednički kandidat te stranke pobedio u prvom krugu, i po tom osnovu su dobili gotovo 600 miliona dinara iz budžeta.

Najzad, ovo je dobar povod da podsetimo da Ministarstvo finansija ne objavljuje na svom sajtu informacije o tome koliko je sredstava prenelo kojoj od političkih stranaka za finansiranje njihovog redovnog rada, ni na mesečnom ni na godišnjem nivou.

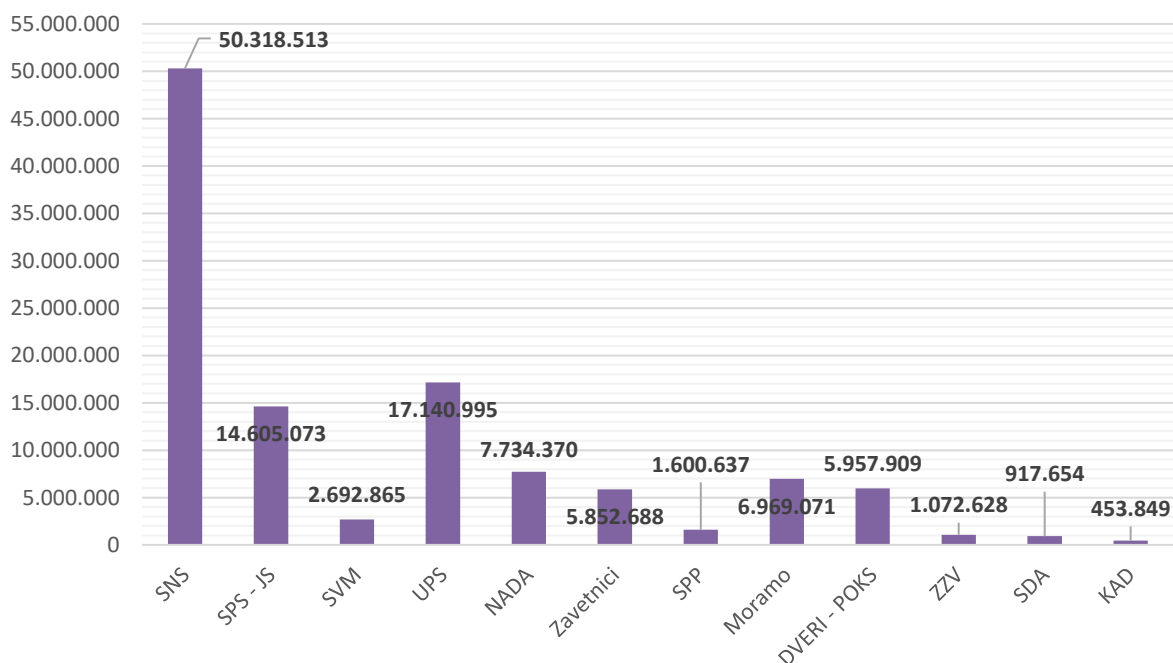
Finansiranje parlamentarnih stranaka u 2022 iz budžeta Srbije	
RSD	EUR
1.383.795.000,00	11.762.263,38

Lista	% važećih glasova	Broj glasova	godišnje iz budžeta Srbije RSD	mesečno iz budžeta RSD	za 4 godine RSD	za četiri godine EUR
SNS	44,27%	1.635.101	603.822.158	50.318.513	2.415.288.634	20.538.169
SPS - JS	11,79%	435.274	175.260.870	14.605.073	701.043.481	5.961.254
SVM	1,63%	60.313	32.314.380	2.692.865	129.257.519	1.099.129
UPS	14,09%	520.469	205.691.940	17.140.995	822.767.761	6.996.324
NADA	5,54%	204.444	92.812.441	7.734.370	371.249.763	3.156.886
Zavetnici	3,82%	141.227	70.232.255	5.852.688	280.929.019	2.388.852
SPP	0,97%	35.850	19.207.642	1.600.637	76.830.568	653.321
Moramo	4,84%	178.733	83.628.848	6.969.071	334.515.393	2.844.519
DVERI - POKS	3,92%	144.762	71.494.905	5.957.909	285.979.620	2.431.799
ZZV	0,65%	24.024	12.871.531	1.072.628	51.486.125	437.807
SDA	0,56%	20.553	11.011.846	917.654	44.047.383	374.553
KAD	0,28%	10.165	5.446.184	453.849	21.784.734	185.244
Ukupno	92,35%	#####	1.383.795.000	115.316.250	5.535.180.000	47.067.857

Izvor: Transparentnost Srbija, na osnovu podataka o konačnim rezultatima izbora (RIK), Zakonu o budžetu Republike Srbije i parametrima za izračunavanje budžetskih dotacija iz Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Unutar koalicija, novac se raspodeljuje na osnovu koalicionog sporazuma. Isplate vrši Ministarstvo finansija do 10. u mesecu za prethodni

Mesečne dotacije parlamentarnim listama iz budžeta od avgusta 2022

Dotacije izbornim listama iz budžeta Srbije za redovan rad novi
saziv Skupštine - udeli pojedinih izbornih lista

